

ваши Балкани"¹² "През турско време са прибегали в Румъния, в Демирджа / родът Жечкоалар от ямболско, по принуда/, а "повечето родове в Житница са от там придошле- от югоизточна България, има и от Старозагорско и от Габровско".¹³ Сравнимо по-рядко се фиксират отпразните селища /но макар и оскъдна, за нас това бе особено ценна информация- б.м.М.К./, докато споменът за поне един от крайните пунктове, където намират убежище, е по-конкретен. Обяснимо по-пълни и обстоятелствени са спомените, отнасящи се до последното голямо преселение от Северна към Южна Добруджа, съгласно клаузите на Крайовската спогодба от 1940 г.

Наред с причините, индиректно се обозначава масовостта на процеса, като се посочва войната от 1828- 1829 г., или "Дибичово време". По-рядко, но се получават и следните отговори, основани на причинно- следствените механизми в рамките на един наистина впечатляващ по мащабите си процес: "Дошле с генерал Дибич, когато става масовото изселване..., къту минава Дибич със вуйската, българити са присъединяват- масово- ямболци, сливенци, тракийци. Когато дават свобода на сърбити и на гърцити, нащи и те са надяват, ама на тях нишу ни дават. Пък помагали на вуйскити, ако останат там- страхуват са, турцити ши ги изколят."¹⁴ "С войскити са тръгнали, тъй са водеши"... "Прапрадядо ни е дошъл от сливенско".¹⁵

Макар и рядко, но информацията съдържа и неочаквано подробен елемент на съпоставка и частична характеристика, посочва се и една особена, различна ситуация в сравнение с други военни сблъсъци: "Него време войската /армията на ген. Дибич-б.м./ била доволна, много богата и не са засягали отдето минали населението, получавали сичко от продоволствието си. И тез нащи, са присъединяват, щот ги й страх да останат."¹⁶

Всъщност изводите от нашето теренно проучване ни се налагат последователно: Преди всичко необходимостта да изминат десетилетия /особено след Одринския мирен договор/, за да се възстанови нормалният стопански ритъм на живот, съпроводен по обясними причини от усилията на централната османска власт, с цел да прекъсне процесът на обезлюдяване на Добруджа. И обстоятелството, че от бежанците, придошли от южнобългарските земи, се очаква да помогнат за една сериозна промяна в демографското и, разбира се, за стопанското състояние тук. Затова в статистиката за "Восточно- северна България", публикувана във в. „Цариградски вестник“ през 1850 г. се посочва: "В гостолюбивите пазухи на Добруджа прибегнали са толко злополучни чловеци, щото целий народ на това кра-